

Onderwerp

Plan van aanpak transformatie jeugdhulp

Datum	8 mei 2017	Naam en telefoon	M.Kettani/S.v.d.Berk 0615843158
Afdeling	SMM	Portefeuillehouder	A. van de Ven

Wat adviseer je te besluiten?

1. Kennisnemen van het plan van aanpak transformatie jeugdhulp 2017.
2. De gemeenteraad voorstellen om hiervoor budget aan te wenden in 2017 (€2.092.685) en 2018 (€1.692.832). De extra kosten autonome ontwikkelingen 2017 (€992.836) en 2018 (€727.357) te dekken uit bestaande middelen en de lasten transformatieopgave "opbouw, ombouw en afbouw" regionaal en lokaal voor €1.000.000 te dekken uit de gereserveerde middelen bij de jaarrekening 2016 en het daarna resterende bedrag ad €1.065.000 extra te onttrekken uit de algemene reserve.
3. De effecten van beslispoint 2 verwerken in het inkoopbesluit 2017 en 2018 en de centrumgemeente toestemming geven om binnen de bijgestelde budgettaire kaders de contractering 2017 en 2018 uit te voeren.
4. Aanbevelingen uit het plan van aanpak vertalen naar een lokaal plan met aandacht voor preventie, versterking voorliggend veld/basishulp en verbetering toegang.
5. Wethouder van de Ven mandateren om over de exacte inzet van de transformatiemiddelen in regionaal verband nadere afspraken te maken en hierbij als randvoorwaarde mee te geven dat de plannen zodanig uitgewerkt moeten zijn dat hardheid met betrekking tot de terugverdieneffecten blijkt.

Wat is de aanleiding voor dit advies?

In het najaar van 2016 constateerden gemeenten en jeugdhulpaanbieders, dat het "wringt" als het gaat om het arrangeren van de jeugdhulp en dat er dringend maatregelen nodig waren om tot betere zorgarrangering te komen en de uitgaven beter te beheersen. Daarbij is ook onderkend dat gemeenten en jeugdhulpaanbieders in de regio vaart moeten maken met de transformatie en aan de slag moeten met een aantal urgente transformatieopgaven. Het gaat daarin om "opbouw, ombouw en afbouw". De te nemen maatregelen zijn in eerste instantie opbouw en ombouw maatregelen, die gevolgd worden door afbouw van jeugdhulpvoorzieningen. Een voorbeeld is de "verkeerde bed problematiek". Daar kan pas een einde aan gemaakt worden als een beter alternatief voorhanden is.

In een college advies met raadsinformatiebrief in januari hebben wij u hierover al geïnformeerd.

Jeugdhulpaanbieders en gemeenten hebben de afgelopen maanden in nauwe samenwerking hard gewerkt om de door de bestuurders geïdentificeerde transformatieopgaven uit te werken tot concrete plannen. Ook is er een beter beeld ontstaan van de huidige knelpunten in de contractering

en wat nodig is om de ramingen beter aan te sluiten op de cijfers van het feitelijke gebruik van jeugdhulp vanuit alle disciplines van de afgelopen jaren.

Bijgaand plan van aanpak (bijlage 1) bevat maatregelen om enerzijds het zorgveld in overeenstemming te brengen met de daadwerkelijke realiteit en anderzijds maatregelen om het zorglandschap in de volle breedte te transformeren.

Bestuurders in onze regio Noordoost Brabant hebben op 10 april jl. met elkaar vastgesteld dat dit de maatregelen zijn die we in gang moeten zetten om op korte en langere termijn jeugdigen de juiste hulp te kunnen bieden. Het gaat om regionale en lokale maatregelen en een succesvolle transformatieslag is van beide afhankelijk.

De 16 gemeenten in de regio Noordoost Brabant besluiten in juni/juli 2017 over:

- Het aanpassen van de budgettaire kaders voor de inkoop 2017 en 2018 om de meest prangende knelpunten in het zorglandschap jeugdhulp te kunnen oplossen.
- Het beschikbaar stellen van extra budgetten om de transformatieslag "opbouw, ombouw en afbouw" regionaal en lokaal mogelijk te maken.
- Het oppakken van lokale en (sub) regionale uitvoering van deze transformatieopgaven.

Qua opbouw begint het plan van aanpak met een korte terugblik op eerder genomen besluiten en schetst het de context, zowel inhoudelijk als financieel. De kern van het plan bestaat uit drie onderdelen.

- Blok 1. Autonome ontwikkelingen en oplossingen knelpunten zorglandschap. Dit blok bevat maatregelen om de contractering in overeenstemming te brengen met de huidige realiteit. Het gaat om onderdelen waarover de regio eerder al besloten heeft of waar gemeenten als regio geen invloed op hebben maar die wel financiële gevolgen hebben (autonome ontwikkelingen). Daarnaast gaat het in dit blok om uitgaven die gemeenten nu in de regio al doen om te zorgen dat de hulp die nodig is ook beschikbaar is, maar die gemeenten tot nu toe niet hadden geraamd bij de regionale contractering specialistische jeugdhulp.
- Blok 2. Vier regionale majeure transformatieopgaven. Vier majeure regionale transformatieopgaven sluiten aan bij de ambities zoals die al geformuleerd zijn in het Functioneel Ontwerp transitie jeugdzorg in 2014. Deze maatregelen zijn nodig om de transformatieslag te maken. De vier regionale transformatieopgaven dragen bij aan een evenwichtig zorglandschap met als doel de best passende jeugdhulp voor alle jeugdigen in de regio Noordoost Brabant. De benodigde investeringen voor het realiseren van op- en ombouw en rendering hiervan in afbouw zijn omschreven.
- Blok 3. Overige ontwikkelingen. Het gaat hier om een samenwerkingsverband kleine aanbieders, ontwikkelingen met betrekking tot Veilig Thuis en onderzoek financieringssystematiek. Naast de vier regionale opgaven zijn er deze ontwikkelingen die nadere aandacht en investeringen vragen.

Naast een aantal regionale zaken is het ook noodzakelijk om de komende tijd een lokaal plan te maken met aandacht voor preventie, versterking voorliggend veld/basishulp en verbetering toegang. In onze gemeente zal dit worden opgepakt in samenhang met de afspraken die gemaakt moeten worden met Ons Welzijn.

Welk resultaat willen we bereiken?

Door ontwikkelen van het zorglandschap waarbij het perspectief van ouders en jeugdigen leidend is, jeugdigen passende hulp ontvangen en waarbij thuis wonen het uitgangspunt is.

Welke argumenten zijn er voor dit advies?

1.1 Gezamenlijke ambities moeten leiden tot aanpassing van het zorglandschap jeugdhulp

De ambities zoals in het plan van aanpak zijn opgenomen, zijn niet nieuw en al geformuleerd bij de start van de decentralisatie. Gemeenten en aanbieders hebben samen erkend dat de benodigde transformatie de eerste jaren nog onvoldoende tot stand gekomen is. Door het opstellen van een gezamenlijk plan van aanpak wordt verwacht dat er daadwerkelijk iets gaat veranderen. Het plan van aanpak gaat uit van opbouw, ombouw en afbouw van jeugdvoorzieningen en maatregelen die nodig zijn om het zorglandschap van de jeugdhulp te transformeren zodat de juiste hulp kan worden geboden terwijl de uitgaven beheersbaar blijven. De thema's zijn:

- Wonen doe je thuis
- Regionale zorg waar het kan
- Complexe casuïstiek
- Toegang op sterkte

2.1. Knelpunten met betrekking tot inkoop jeugdhulp dienen opgelost te worden

Bij de vaststelling van het inkoopbesluit 2017 – 2020 is op basis van de destijds beschikbare informatie (realisatie t/m mei 2016) een flinke stap gezet naar meer onderbouwde lumpsum budgetten en een betere dekking van vraag en aanbod. Zoals eerder aangegeven, constateren gemeenten dat door verdere ontwikkelingen in 2016 op dit moment vraag en aanbod toch dermate uit de pas gaan lopen dat tussentijds bijstellen gewenst is. Deze bijstellingen zijn noodzakelijk om gedurende geheel 2017 en 2018 de gespecialiseerde jeugdhulp voor de jeugdigen van onze gemeenten te kunnen garanderen. Uiteraard kunnen deze maatregelen niet los gezien worden van de urgente regionale transformatieopgaven; daar vindt de structurele aanpak van de knelpunten plaats.

Er zijn autonome ontwikkelingen zoals de hogere realisatie op het Landelijke Transitie Arrangement (LTA), aanwending extra Rijksmiddelen Wet Langdurige Zorg (WLZ) voor het contracteren van extra volume voor deze doelgroep en een reservering voor jeugdigen waar overgangsrecht van toepassing is. Daarnaast zijn maatregelen nodig om te zorgen dat de specialistische jeugdhulp die nodig is, ook beschikbaar is. Hiermee lossen we de huidige knelpunten in het zorglandschap op, hetgeen onder

meer zal leiden tot vermindering van wachttijden. Een andere maatregel is het onderbrengen van de lokale inkoop van jeugdhulp in natura, ofwel bypasses door gemeenten, bij de regionale contractering specialistische jeugdhulp waardoor deze beter kan aansluiten bij de lokale vraag naar zorg. Dit vraagt een ophoging van het regionale budget waarvoor, aansluitend op de lokale behoefte, bestaande aanbieders, aanbieders met raamovereenkomsten en waar nodig nieuwe aanbieders gecontracteerd worden.

2.2. Opbouw, ombouw en afbouw moet tegelijkertijd plaatsvinden.

Om een nieuw zorglandschap te realiseren, is het nodig dat aanbieders en gemeenten werken aan de opbouw van dit landschap terwijl de huidige winkel open blijft. Dit vraagt om een financiële impuls om opbouw en ombouw te realiseren, voordat afbouw kan plaatsvinden. Een voorbeeld is de “verkeerde bed-problematiek”. Daar kan pas een einde aan gemaakt worden als er een beter alternatief voorhanden is.

2.3. Samenwerkingsverband kleine aanbieders moet gestimuleerd worden

Om een strategisch partnerschap aan te gaan met kleine aanbieders is een samenwerkingsverband gevormd van ongeveer 35 vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders. Zij stemmen inhoudelijk met elkaar af en zullen voor andere instellingen en gemeenten als samenwerkingsverband optreden in overleggen. Om dit samenwerkingsverband in staat te stellen om op te starten en door te ontwikkelen is regionaal voorgesteld om hen 3 jaar lang met maximaal € 25.000,-- te ondersteunen.

2.4. Extra investering in Veilig Thuis is nodig om wachtlijsten en vertragingen op te lossen.

Veilig Thuis was voorheen ondergebracht bij Bureau Jeugdzorg, de gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming. Sinds 1 januari 2017 is Veilig Thuis een zelfstandige stichting. Veilig Thuis heeft aanloopproblemen gehad door deze ontvlechting en door noodzakelijke uitbreidingen in de omvang van het team. Hierdoor zijn wachtlijsten en vertragingen ontstaan. Daarnaast is een stijging zichtbaar in het aantal en de ernst van de meldingen die bij Veilig Thuis binnenkomen.

2.5 .Functie Kindertelefoon, vertrouwenswerk AKJ en Sensor regionaal in stand houden.

Per 1 januari 2018 koopt de VNG de functies van de Kindertelefoon, Vertrouwenswerk AKJ en Sensor niet meer landelijk in en gemeenten moeten nu zelf bepalen of ze dit willen inkopen. Dit is budgetneutraal want eerdere uitnamen uit het gemeentefonds worden ongedaan gemaakt. Elke gemeente is verplicht om in een of andere vorm deze functies aan de inwoners ter beschikking te stellen. Gemeenten in de regio Noordost-Brabant hebben aangegeven deze functie conform het voorstel van de VNG gezamenlijk voort te willen zetten om te voorkomen dat er een gat valt in het voorzieningenaanbod.

3.1. Centrumgemeente Den Bosch voert contractering uit

Als de inkoopkaders jeugdhulp voor 2017 en 2018 aangepast zijn, kan centrumgemeente Den Bosch de contractering aanpassen/dan wel uitvoeren.

4.1. Lokale toegang moet op sterkte zijn

Transformatie van het zorglandschap jeugdhulp vraagt op (lokaal) gemeentelijk niveau om versterking van preventie, algemene voorzieningen, basishulp en toegang. Ieder BJG moet beschikken over de juiste mix van expertise, om de meest voorkomende vragen op het gebied van opvoeden en opgroeien zo snel en zo licht mogelijk te kunnen oppakken. Expertise vanuit specialistische jeugdhulp moet dichtbij inwoners en de basisteams jeugd en gezin georganiseerd worden en afstemming met andere verwijzers (GI's, Veilig thuis en (huis)artsen) is noodzakelijk. Versterking van de toegang is een lokale aangelegenheid. Aan de andere kant willen jeugdhulpaanbieders graag afspraken maken met alle BJG's/wijkteams.

Onder de vlag van dit plan van aanpak zal worden verkend wat lokaal nog is en wat regionaal afgesproken kan worden. Er zal regionaal een checklist worden opgesteld waarin is aangegeven wat minimaal geregeld moet worden met betrekking tot een aantal punten. Deze checklist moet lokaal worden vertaald naar een plan. In Oss vormt dit plan onderdeel van de overeenkomst tussen de gemeente en Ons Welzijn voor de periode 2018/2019. In die overeenkomst worden de resultaatafspraken voor de BJG's omschreven. We zullen dit voorstel integraal afwegen in de traject rondom de kadernota/programmabegroting.

5.1. Sturing en implementatie via het Regionaal Bestuurlijk Overleg jeugd

Besluitvorming met betrekking tot het plan van aanpak en het beschikbaar stellen van financiële middelen wordt in juni/juli 2017 verwacht. Het is van belang dat er dan een goede regionale besturingsstructuur staat voor de implementatie van de plannen.

Er ligt inmiddels een voorstel voor een regionale besturingsstructuur waarbij zowel gemeenten als jeugdhulpaanbieders een verantwoordelijkheid hebben (zie bijlage 3).

De besturingsstructuur sluit aan bij bestaande structuren in de regio waarbij de wethouder jeugdhulp een rol heeft via het Regionaal Bestuurlijk overleg jeugd.

Verder moet de besturingsstructuur toezien op hardheid van afspraken met betrekking tot terugverdieneffecten.

Wethouder van de Ven zit in het RBO en kan op deze manier sturen op de uitvoering.

Wat zijn tegenargumenten of risico's?

1.1. De plannen zijn op een aantal onderdelen onvoldoende concreet

Het doel van de plannen is te komen tot een getransformeerd zorglandschap. Daarvoor is een degelijke analyse nodig van het zorglandschap in onze regio. Niet alle vier de thema's (transformatie opgaven) zijn op dit moment al zo ver uitgewerkt. Mede daarom zijn eventuele consequenties van de veranderingen binnen de regionale inkoop voor individuele gemeenten nog niet inzichtelijk te maken. Zoals bijvoorbeeld landelijke inkoop via regionale inkoop laten plaatsvinden of uitbreiding van inkoop jeugdhulp bij jeugdinstanties in gemeenten binnen de regio Noord-oost Brabant. Eventuele knelpunten die zich als vervolg hierop voordoen bij individuele gemeenten worden

inzichtelijk gemaakt en binnen de regio wordt er naar een gezamenlijke oplossing gezocht. Het transformatieplan wordt komende tijd vertaald naar implementatieplannen.

2.1. Er kan sprake zijn van belangentegenstellingen van gemeenten en zorgaanbieders

In de praktijk merken we regelmatig dat zorgaanbieders willen groeien. Ofschoon begrijpelijk past dit niet in de visie van gemeenten. Er dient een verschuiving plaats te vinden.

2.2. Niet alle ontwikkelingen zijn vooraf goed in te schatten of zijn beïnvloedbaar.

Niet alle ontwikkelingen kunnen vooraf goed ingeschat worden. Zo blijkt op dit moment landelijk een toename te zijn van meldingen bij Veilig Thuis. Ook het toenemende aantal (v)rechtscheidingen heeft invloed op het beroep op jeugdzorg.

De meeste doorverwijzingen voor de LTA trajecten (die door VNG worden ingekocht) komen van huisartsen en kinderartsen. In de Jeugdwet is geregeld dat deze mogen doorverwijzen naar gespecialiseerde jeugdhulp. Ofschoon onze inspanningen erop gericht zijn om zoveel mogelijk doorverwijzingen via het BJJ te laten verlopen is de invloed van gemeente maar beperkt.

Hierdoor is het lastig om op voorhand uit te gaan van harde cijfers als het gaat om inverdieneffecten.

2.3. Er zijn nu nog geen resultaatafspraken met jeugdhulpaanbieders

Komende tijd moet gewerkt worden aan de uitwerking van de plannen. Bij elke opgave moeten er harde resultaatafspraken met jeugdhulpaanbieders komen. Duidelijk moet worden wat er bij welke aanbieder wordt op-, om- en afgebouwd. Er moeten concrete afspraken komen die vertaald worden in contracten en er moet geborgd worden dat uitgaven binnen financiële kaders blijven. Er is inmiddels een regionale besturingsstructuur opgesteld (bijlage 3).

2.4. Als de lokale toegang niet op orde is kan dat zijn weerslag hebben op regionale afspraken

Transformatie van het zorglandschap jeugdhulp vraagt op (lokaal) gemeentelijk niveau om versterking van preventie, algemene voorzieningen, basishulp en toegang. Ieder BJJ/wijkteam moet beschikken over de juiste mix van expertise, om de meest voorkomende vragen op het gebied van opvoeden en opgroeien zo snel en zo licht mogelijk te kunnen oppakken. Expertise vanuit de specialistische jeugdhulp moet naar voren worden georganiseerd en afstemming met andere verwijzers (huis)artsen, GI's en Veilig Thuis is noodzakelijk. Versterking van de toegang is een lokale aangelegenheid. Aan de andere kant willen jeugdhulpaanbieders graag afspraken maken met alle wijk- en basisteams. Het doel is om samen goed uit te kristalliseren wat nodig is om tijdig op te schalen als dat nodig is, of af te schalen als dat kan.

De komende tijd wordt lokaal een aantal zaken verder uitgewerkt. Zoals al aangegeven bij punt 4.1 maakt het plan rondom de versterking van de BJJ's onderdeel uit van de overeenkomst tussen de

gemeente en Ons Welzijn voor de periode 2018/2019. We zullen dit integraal afwegen in het traject rondom de kadernota/programmabegroting.

Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën

Totaaloverzicht

Opbouw en ombouw	2017	2018
Wonen doe je thuis	4.605.150	4.714.400
Regionaal	1.562.500	787.500
Toegang (schakelpunten)	100.000	-
Totaal transformatieopgaven	6.267.650	5.501.900
Autonome ontwikkelingen en reparaties inkoopbesluit 2017 – 2020	4.939.237	3.426.362
Overige ontwikkelingen Veilig Thuis en kleine aanbieders	718.590	718.590
Totaal	11.925.477	9.646.852

Door nu te investeren zien we op de middellange termijn een inverdieneffect. Naar verwachting zal dit inverdieneffect zich vanaf 2020 gaan stabiliseren zodat we wellicht in 2021 investeringen in de transformatieopgaven gaan terugverdienen.

Om flexibiliteit te creëren in het implementatietraject wordt een regionaal fonds ingericht waar de benodigde transformatiemiddelen aan toegevoegd worden. Uitbetalingen hieruit worden pas gedaan op basis van concrete plannen.

Voor de inleg van de gemeente Oss betekent dit

	2017	2018
Blok 1. Autonome ontwikkelingen en reparaties inkoopbesluit	€ 866.738,--	€ 601.259
Blok 2. Opbouw, afbouw en ombouw	€ 1.099.849,--	€ 965.475
Blok 3. Overige ontwikkelingen Veilig Thuis en kleine aanbieders	€ 126.098,--	€ 126.098,--
Totaal	€ 2.092.685,--	€ 1.692.832,--

Dekking van blok 1 en 3 (2017 € 992.836 en 2018 € 727.357) kan volgens huidige inzichten, waarbij rekening is gehouden met de werkelijke lasten 2016 en op basis van de te verwachten inkomsten uit de september circulaire 2016, plaatsvinden uit de bestaande budgetten.

Dekking van blok 2 kan als volgt plaatsvinden.

Het overschot 2016 ad € 1 miljoen is gereserveerd in de algemene reserve met de restrictie dat deze gelden beschikbaar blijven voor het sociaal domein. Wij stellen voor dit gedeelte aan te wenden voor de transformatieopgaven. De totale lasten 2017 en 2018 bedragen € 1.099.849 + € 965.475 = € 2.065.324,00. Hiervan reeds afgedekt € 1 miljoen Wij stellen voor het restant ad € 1.065.324 te dekken uit de algemene reserve.

Wij zijn er ons van bewust dat de transitie op termijn gelden gaat opleveren. Vanwege het voorzichtigheidsbeginsel willen wij de volledige kosten nu toch afdekken.

Nota bene: zoals aangegeven bij argument 4.1 en knelpunt 2.4 van dit collegebesluit, zal het plan rondom de versterking van de BJJ's onderdeel uitmaken van de overeenkomst met Ons Welzijn. We maken over de overeenkomst met Ons Welzijn onze integrale overweging in de kadernota en programmabegroting. Hieronder geven we een indicatie van de benodigde middelen:

	2018
<i>Ons Welzijn totaal</i>	<i>822.000</i>
<i>Waarvan Jeugd/BJG</i>	<i>535.000*</i>

**) De overige middelen zijn bestemd voor de sociale teams en de gebiedsoverstijgende diensten van Ons Welzijn.*

Dekking voor het totaalbedrag voor Ons Welzijn (€822.000,-) kan deels uit de stelpost Wmo (€537.000,-). In de programmabegroting 2018-2022 zullen wij een afweging maken op welke manier het verschil (€285.000,-) afgedekt kan worden.

b. Communicatie

In de regio is afgesproken dat er een persbericht wordt uitgedaan nadat de laatste betrokken gemeente een collegebesluit heeft genomen te weten 23 mei 2017 a.s.

c. Uitvoering

Vervolg

Vooruitlopend op de definitieve besluitvorming wordt al gestart met het implementatietraject (zie bijlage 3).

d. Overlegd met

Merlijn Kurvers – programmamanager Zorg en Welzijn

Jan van Nistelrooij – controller sociaal domein

Miriam Kettani – Beleidsmedewerker Jeugd

Sander van den Berk – beleidsmedewerker Jeugd

Hanny van de Moosdijk – teamleider Inkoop Wmo

Bijlagen

1. Plan van aanpak transformatie jeugdhulp
 2. Inkoopbesluit 2017-2020
 3. Voorstel inrichting regionale besturingsstructuur implementatie urgente transformatie opgaven jeugd.
-

Samenvatting

Het College wordt gevraagd in te stemmen met het plan van aanpak “transformatie jeugdhulp”, de budgettaire kaders voor de inkoop 2017 en 2018 aan te passen, zodat de meest prangende knelpunten kunnen worden opgelost. De raad te adviseren budget beschikbaar te stellen voor 2017 en 2018 om de transformatieslag “opbouw, ombouw en afbouw” regionaal mogelijk te maken.